

LÄNSSTYRELSEN
JÖNKÖPINGS LÄN

BESLUT

1991-09-30

221-520-89

	Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer
Ink.	1991-10-08
Dnr.....	6232

Angående byggnadsminnesförklaring av byggnad på
fastigheten Brahe 2 i Gränna, Jönköpings kommun

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 1 § lagen
(1988:950) om kulturminnen m m (KML) f d skolhuset på
fastigheten Brahe 2 i Gränna, Jönköpings kommun för
byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag
följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaden får inte rivas, flyttas eller till sitt
yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Byggnaden skall underhållas så att den inte för-
faller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras
på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet
inte minskar.
3. Den till byggnaden hörande tomten får inte
ytterligare bebyggas eller bli föremål för annan
väsentlig förändring så att byggnadens utseende
eller karaktär förvanskas.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut ome-
delbart även om det överklagas.

BAKGRUND M M

Kulturnämnden i Jönköpings kommun väckte vid samman-
träde den 22 augusti 1984 frågan om byggnadsminnesför-
klaring av ett f d skolhus - Gränna pedagogi - på
fastigheten Brahe 2 i Gränna.

Av utredningen framgår i huvudsak följande.

Huvudbyggnaden på fastigheten Brahe 2 (adress Brahega-
tan 28) i Gränna färdigbyggdes och togs i bruk år 1787
som första ordinarie skolhus för den av greve Per Brahe
d y år 1675 grundade Gränna Pedagogi. Den användes i
denna institutions tjänst t o m år 1893 och har sedan

O KME BESLUT AF9520

Postadress
551 86 Jönköping

Besöksadress
Hamngatan 4

Telefon
036-15 70 00 vx

Telefax
036-12 15 58

Postgiro
3 51 76-7

1991-09-30

221-520-89

dess och fram till år 1971 använts som småskola och handelsskola.

Byggnaden är av timmer och uppförd i en våning. Fasaden är klädd med locklistpanel, avdelad med gråvita knutlådor/pilastrar. Under takfoten löper en gråvit gesims. Fönstren är av fyrluftstyp med högt sittande tvärpost och med en horisontell spröjs i de nedre bågarna. Fönsterbågarna är inte kopplade. Sadeltaket är täckt med enkupigt lertegel. Skorstenen är av röd tegel och har ett markerat krön. Grunden är av sten och putsad. Fasaden är avfärgad med faluröd oljefärg. Fönstrens omfattningar och karmar är gråvita medan bågarna är vita. Byggnadens förstuga har mot gårdssidan en tillbyggnad från omkring år 1900, vilken är klädd med liggande pärlspont och har falsat plåttak och sentida paneldörr.

Byggnadens ingång från öster (gårdssidan) leder in i en långsmal förstuga med spontat brädgolv, pärlspont på väggarna och brädtak. Där finns en vattenfontän samt ett sentida toaletttrum. Dörrarna är målade med ädelträimitation. Skolsalen i sydväst har brädgolv, pärlspont på väggarna och brädtak. Där finns ett podium för katedern och en järnkamin med texten "EBBES BRUKS EXPRESS - WARMLUFTS APPARAT", "NR 9". Övningsbutiken i norr har linoleummatta samt väggar och tak av linoleum. Där finns en butiksinredning från 1950-talet och en sentida glaserad kamin. Den nuvarande rumsindelningen är inte ursprunglig.

På tomten finns också ett uthus, uppfört år 1885 och beläget utmed den norra tomtgränsen. Detta består av två delar; en bod och ett avträde det senare något lägre beläget. Fasaden är klädd med locklistpanel och målade med ljus grågrön oljefärg och med vita knutar, vindskivor och takfötter. Vindskivorna avslutas nedtill med en dekorativ ursågning. Taket är täckt med enkupigt rött tegel. Delen för avträdena har åtta jalusiförsedda dörrar, fyra på var sida om huset. En enkel paneldörr sitter på boddelens södra fasad. Grunden är av gråsten, delvis murad med murbruk.

Trädgården omfattar mot Brahegatan en gräsmatta med fruktträd och buskar samt en grusgång mot byggnadens gavel. Gårdssidan är terrasserad med en liten grusplan vid byggnaden, i öster avgränsad av en ca 80 cm hög stödmur med järnstaket, och resten gräsmatta med träd och buskar. I tomtens mitt finns en brunn.

I byggnadens närmiljö finns bl a Gamla Gästgivaregården (Välviljan 4), Prästgården (stg 37, 38) och Hallska gården (Välviljan 6) samtliga byggnadsminnen. I närmiljön ingår även Gränna kyrka.

Länsstyrelsen har hos Jönköpings kommun hemställt om

kommunens yttrande över frågan om en byggnadsminnesförklaring av byggnaden och om av länsstyrelsen föreslagna skyddsföreskrifter kan godkännas. Kommunen är ägare till byggnaden.

Kommunstyrelsen i kommunen har därvid vid sammanträde den 15 maj 1991 beslutat att "motsätta sig skyddsföreskrifter som kan innebära att förändring av byggnadens användning, rumsindelning och invändig utformning försvåras" samt att styrelsen i övrigt inte har någon erinran mot en byggnadsminnesförklaring av byggnaden.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har enligt 3 kap 10 § KML rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifter

1. utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller
2. på annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifter att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten är, enligt samma stadgande, staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

Aktuell byggnad är mycket välbevarad och dess exteriör bär drag av det tidiga 1800-talet. Interiören är dock kraftigt förändrad sedan byggnadstiden. Enligt länsstyrelsens bedömning kan byggnaden i sig inte anses ha sådant kulturhistoriskt värde som avses i nämnda lagrum.

Gatuavsnittet av Brahegatan kring den aktuella byggnaden får emellertid anses utgöra en väl sammanhållen miljö med flera intressanta byggnader koncentrerade till en värdefull enhet. Denna miljö får anses utgöra en av de mest betydelsefulla miljöerna i det område - Gränna och Uppgränna - som av riksantikvarieämbetet förklarats för riksintresse för kulturminnesvården (område nr 78). Enligt länsstyrelsen har bebyggelsen i denna miljö ett så stort kulturhistoriskt värde att den får anses som synnerligen märklig. Länsstyrelsen finner därmed också att nu aktuell byggnad - såsom ingående i denna miljö - bör förklaras för byggnadsminne.

För byggnadens bevarande skall det av länsstyrelsen den

22 februari 1991 upprättade förslaget till skyddsföreskrifter gälla. Länsstyrelsen bedömer därvid att en förändring av byggnadens användning, rumsindelning eller invändig utformning ej försvåras genom skyddsföreskrifterna och att skyddsföreskrifterna ej skall medföra ersättningsskyldighet gentemot ägaren. Ej heller kan föreskrifterna anses medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten.

ÖVRIGT

Länsstyrelsen lämnar i förekommande fall råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaden.

Ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter får ske endast om det föreligger särskilda skäl för sådan ändring. Ansökan om ändring prövas av länsstyrelsen.

UPPLYSNING OM HUR LÄNSSTYRELSENS BESLUT KAN ÖVERKLAGAS

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten i Jönköping genom skrivelse till länsstyrelsen - se bilaga.

I den slutliga handläggningen av detta ärende i vilket länsråd Bo Landholm beslutat och byrådirektör Anders Franzén varit föredragande, har även avdelningsdirektör Karl Anton Anderson, länsassessor Torkel Fagerlund och länsantikvarie Per-Olof Ringquist deltagit.

Bo Landholm

Anders Franzén

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet, delg kvitto
Länsmuseet
Jönköpings kommun, byggnadsnämnden+laga kraftbevis
"- , kommunstyrelsen, delg kvitto
Inskrivningsmyndigheten+ laga kraftbevis

Kme

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL KAMMARRÄTT

Om Ni är missnöjd med länsstyrelsens beslut kan Ni skriva till kammarrätten i Jönköping.

I brevet skall Ni

- tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarie-numret) och dag för beslutet
- redogöra för dels varför Ni menar att länsstyrelsens beslut är felaktigt, dels hur Ni anser att beslutet skall ändras.

Ni undertecknar brevet, förtydligar namnteckningen och uppger postadress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

ÖBS!

1. Brevet skall lämnas/skickas till länsstyrelsen och inte till kammarrätten.

Länsstyrelsens postadress och telefonnummer är

Länsstyrelsen	Telefon
551 86 JÖNKÖPING	036/11 87 00

Gatuadressen är Hamngatan 4, Jönköping.

2. Länsstyrelsen måste ha fått Ert brev inom den tid som nedan markerats med kryss, annars kan Ert överklagande inte behandlas.

tre veckor från den dag då Ni fått del av beslutet

tre veckor från den dag beslutet genom kungörelse senast tillkännagivits i ortstidning

Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till länsstyrelsen.